Limmud 2026: Hachsharat Ha'avreichim: Imagining our own Death

About the Piacezner Rebbe SHAPIRA, KALONYMOUS KALMAN (1889–1943), Hasidic rebbe of the Warsaw Ghetto. Born in Grodzisk, Shapira was a descendant of the seer of Lublin (*Jacob Isaac ha-chozeh mi-Lublin) and the maggid of Kozienice (Israel ben Shabbetai Hapstein *Kozience). After his father died when he was three, a family member took charge of his education. Married at 15, at the age of 20 he became a rebbe and then the rabbi in Piaseczno, near Warsaw. In 1923 he founded a yeshivah, Daas Moshe, which became an important Hasidic institute in prewar Poland. His educational goals were ambitious. He wanted nothing less than to create, in the words of his biographer, Nehemia Polen, a "core group" of students of "sublime stature" to revitalize the Hasidic movement. The goal of education as he envisioned it was that a child must experience the inner life of Torah. He outlined his goals in his first book, *?ovat ha-Talmidim* ("The Student's Responsibility") published in 1932, the only work to be published while he was alive. He emphasized joy and renewed vitality for the yeshivah world.

Polen describes him as physically imposing, "handsome and well groomed, distinguished and elegant." An account of his early war experience was published in the *Forward* on March 30, 1940. Refusing to abandon his flock in Warsaw, he saw his son, daughter-in-law, and sister-in-law killed in the first days of the German bombings, and a few weeks later his mother died.

Shapira tended to the religious needs of the community, including its *mikva'ot*, and worked with relief kitchens that served 1,500 people a day assisted by the *American Jewish Joint Distribution Committee. He also continued to teach Torah week in and week out, composing impassioned *derashot* on the weekly portion that related not only to the words of the Torah but to the conditions of ghetto life. They were preserved and published under the name *Esh Kodesh* ("The Holy Fire," 1960).

His one remaining daughter was deported during the great *Aktion* of the summer of 1942. She was murdered in Treblinka. The rebbe remained in the ghetto and lived through the Ghetto Uprising, where he was captured and incarcerated. He died in Trawniki. Of *Esh Kodesh*, Polen concludes: "It is testimony to faith in learning, teaching, human communication, language, and – most of all the redemptive power of compassion." (from Encyclopedia.com)

About Hachsharat Ha'avreichim

Hakhsharat HaAvrekhim is a 20th-century work of musar by Rabbi Kalonymus Kalman Shapira, and serves as a sequel to the author's Chovat HaTalmidim. It is directed toward young men who are newly married or approaching marriage, and consists of practical advice on advancing one's faith and Torah study according to the principles of chasidut. Hachsharat HaAvreichim (HA) is a training manual for the yeshiva student, the *avreich*. It's a guidebook with instructions for embodied spiritual practices and is the sequel to *Hovat HaTalmidim*. Slated to be published on the eve of WWII, it was not published until 1963 in Tel Aviv.

Psalms 4:5

So tremble, and sin no more; ponder it on your bed, and sigh. *Selah.*	רִגְזוּ וְאַל־תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל־מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה:

Berachot 5a

Incidental to the verse, “Tremble, and do not sin,” the Gemara mentions that Rabbi Levi bar Hama said that Rabbi Shimon ben Lakish said: One should always incite his good inclination against his evil inclination, i.e., that one must constantly struggle so that his evil inclination does not lead him to transgression, as it is stated: "Tremble, and do not sin." If one succeeds and subdues his evil inclination, excellent, but if he does not succeed in subduing it, he should study Torah, as alluded to in the verse: “Say to your heart.” If he subdues his evil inclination, excellent; if not, he should recite *Shema*, which contains the acceptance of the yoke of God, and the concept of reward and punishment, as it is stated in the verse: “Upon your bed,” which alludes to *Shema*, where it says: “When you lie down.” If he subdues his evil inclination, excellent; if not, he should remind himself of the day of death, whose silence is alluded to in the continuation of the verse: “And be still, Selah.”	אָמַר רַבִּי לֵוִי בַּר חָמָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יִצְרוֹ טוֹב עַל יֵצֶר הָרַע, שֶׁנֶּאֱמַר: ״רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ״ אִם נִצְחוֹ — מוּטָב, וְאִם לָאו — יַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם״. אִם נִצְחוֹ — מוּטָב, וְאִם לָאו — יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁנֶּאֱמַר: ״עַל מִשְׁכַּבְכֶם״. אִם נִצְחוֹ — מוּטָב, וְאִם לָאו — יִזְכּוֹר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְדֹמּוּ סֶלָה״.

Avodah Zarah 20b

They said about the Angel of Death that he is entirely full of eyes. When a sick person is about to die, the Angel of Death stands above his head, with his sword drawn in his hand, and a drop of poison hanging on the edge of the sword. Once the sick person sees him, he trembles and thereby opens his mouth; and the Angel of Death throws the drop of poison into his mouth. From this drop of poison the sick person dies, from it he putrefies, from it his face becomes green.	אָמְרוּ עָלָיו עַל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁכּוּלּוֹ מָלֵא עֵינַיִם, בִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל חוֹלֶה עוֹמֵד מֵעַל מְרַאֲשׁוֹתָיו, וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ, וְטִיפָּה שֶׁל מָרָה תְּלוּיָה בּוֹ, כֵּיוָן שֶׁחוֹלֶה רוֹאֶה אוֹתוֹ מִזְדַּעְזֵעַ וּפוֹתֵחַ פִּיו, וְזוֹרֶקֶת לְתוֹךְ פִּיו, מִמֶּנָּה מֵת, מִמֶּנָּה מַסְרִיחַ, מִמֶּנָּה פָּנָיו מוֹרִיקוֹת!

Hachsharat Ha’avreichim 8

Another Journey in the Holy Imagination. (Another Example and Way of Expanded Thought)	**דוגמא ואופן מחשבה אחרת**
Since the expansion of thought provided in the previous example including both intense thought and intensity of feeling has lifted you, there is something else that you must understand. It is not only uplifting thoughts of a soulful nature – the exodus from Egypt, the giving of the Torah, and so forth – that will build and expand the length, height, and depth of your brain and heart. Your brain and heart will also be built and expanded by thoughts which subdue man’s spirit, crushing the (evil) inclination within him. Young man, Avreich Chassid, think about how fortunate you would feel if you only had the ability to subdue your spirit at a time when your evil inclination begins to stir up its brouhaha, enticing you with desires so sweet that you feel unable to break their charm? If only your whole being and will could break at this time, your inclination and your lust destroyed together with them. Then you would be a Tsaddik, finally being the master of your heart and your being. Truly, why don’t you currently have such a power? Why can’t you destroy in a split second these evil spirits which storm within you, seeking to cause you to lose this world and the next, God forbid? Didn’t I provide you with the words of my holy ancestor which instruct a man as to how to wake up simple fear within him, where one would think that at least the fear of God’s punishment would work to curb his behavior, as even a simple animal avoids pain? But everything depends on the quality of your expansion of thought.	[התפשטות המחשבה של יציאת מצרים ושל יזכיר לו וכו׳ דלקמן, נכון שלא לקרא אותן ביום אחד ועל כל פנים לא בשעה אחת, מפני שלא ההתרגשות אשר בזו כההתרגשות אשר בזו, וכשיקרא אותן יחד אז, או שלא יתרגש מאומה, או שמין תבלל תעלה לו.] וכיון שכן, שמן התרחבות המחשבות כגון אלו גם מחשבה חזקה וגם התרגשות תעלינה לך, לכן לא את המחשבות המרוממות את רוח האדם לבד כיציאת מצרים הנ״ל, קבלת התורה וכו׳ תרחיב ותפשט בכל אורך, גובה ועומק, מוחך ולבך, רק גם אותן המכניעות את רוח האדם ומדכאות את יצרו אשר בקרבו, תרחיב ותפשט במוחך ולבך.
Our sages taught us an even more potent means in the battle against destructive desires, namely, that one should contemplate the day of his death. This is not the kind of fear that one has in order to avoid punishment, but rather remembering something more difficult than any punishment on earth, something that no man can escape. We find in the Gemara (Tractate Berachot 5), “one should always	התבונן נא, בחור ואברך חסיד, כמה מאושר היית לו בידך הי׳ להכניע את רוחך בשעה שיצרך אשר בך מתחיל להשתגע ולהולל, ולגרות בך איזה תאוה אשר דומה לך שקשה יותר מיכולתך לשברה. לו יכולת שכל עצמך ורצונך בשעה זו ישתברו, ועמהם יצרך גם תאותך יתפוצצו, כי אז צדיק היית. גם לבך גם כל עצמך בידך היו.

incite his good inclination to rage over his inclination to evil … if he is successful, well, and if not, he should study Torah … and if not, he should recite the *Shema* … and if not, he should contemplate the day of his death." The Gemara is telling us that the last resort, that of contemplating the day of his death, is the surest way to subdue one's own evil nature. One who does this will indeed save himself, but not if he does it in a way that it is no more than a brief and passing thought. Try to expand this thought even at a time when your *yetser ha'rah*is not pursuing you. Expand it until you are thoroughly sensitized by it. If indeed deep feelings of *hisragshus* passed through you while you developed your expanded thought, then at a time when your *yetser ha'rah* actually does incite you, God forbid, then you will only need to remind yourself of the day of your death for the advice of the sages to have a strong deterrent effect upon you. The effect will be even stronger if you continue to intensify your thoughts and feelings while under attack. You will successfully break your self-destructive spirit together with your evil inclination, while simultaneously strengthening your true inner being and your *kedushah*.	ולמה זה אין באמת אושר הזה בידך, ולמה זה באמת לא תפוצץ בין רגע את רוחות רעות האלה המסתערים בך לאבדך משני העולמות ח״ו. הלא הבאתי לך את דברי כ״ק אא״מ זצוק״ל איך יעורר האיש את היראה הפשוטה בקרבו, שעל כך פנים יירא מלפניו ית׳ יראת העונש שלא יענשהו ח״ו, ככל בעל חי שירא לנפשו. אבל הכול תלוי בערך התפשטות המחשבה בך. וחכז״ל הורו לנו אמצעי עוד יותר חריף, יזכיר לו יום המיתה. אין זאת יראה שלא יענש רק להזכיר לו הדבר שקשה מכל עונש שבעולם הזה, וגם שום איש לא ינצל ממנו. כי איתא בגמרא [ברכות ה׳] לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו׳ אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה וכו׳ ואם לאו יקרא קריאת שמע וכו׳ ואם לאו יזכיר לו יום המיתה עכ״ל הגמרא. שמשמע שאמצעי האחרון הזה של יזכיר לו יום המיתה הוא כבר אמצעי הבטוח, ועשה נא זאת איפוא ותנצל, אבל כנ״ל אם רק בהרהור מחשבה של רגע תזכיר לך יו״ם המית״ה לא תפעל בך. נסה נא להרחיב אותה גם בשעה שאין יצרך מגרה בך ותפשטה עד שתתרגש כולך ממנה, ואז בשעה שיגרה יצרך ח״ו אם רק תזכיר אותך את יום המיתה כפי ההתרגשות שעברה עליך בשעה שהרחבת אותה ומכל שכן כשגם עתה תתחיל לפשטה, אז בעזרת ד׳ עצת חז״ל תפעל לך ורוחך עם יצרך ישברו ועצמך וקדושתך יתחזקו ויקומו.
This thought will be expanded both according to ways mentioned in holy sefarim as well as according to results gained from actual experience. May God protect us from all evil, and lengthen the days and years of all of Israel in general and in particular. Remember – we are not about to describe to you something that happened thousands of years ago like the Exodus from Egypt. Nor are we going to describe something that happens only to some people, but other people are saved from it, and as such we could hope to be among the lucky souls who are spared. The Gemara has already said, "the	גם התפשטות מחשבה זו תהי׳ כפי שאיתא בספ״ק וגם לפי שראינו בפועל, וד׳ ישמרנו מכל רע׳ ויאריך ימינו ושנותינו של כל ישראל בכלל ובפרט. כי לא מעשה שעברה לפני אלפי שנים כיציאת מצרים ודומי׳ אנו באים עתה לצייר לפנינו, אף לא דבר שרק על אחדים מאתנו עובר וישנם בני אדם אשר נצלים ממנו, שאפשר לנו לקוות שגם אנחנו ננצל. כבר אמרה הגמרא [ברכות י״ז ע״א] סוף אדם למות וסוף בהמה לשחיטה והכל למיתה הם עומדים וכו׳, אין מי אשר ממנה ינצל. וכאשר יתבונן האיש בזה יראה

end of man is death, the end of beast is slaughter, everything stands to die," and no one can escape it. After contemplating this, he will himself find himself unable to understand not only how he could be enticed by his evil inclination into indulging his various lusts, but he will not even understand how he could take necessary things and use them to fulfill his desires, since he is now more certain that he will die (unless the resurrection comes in his days) that he is certain that the sun is shining before him. He shall remind himself of the day of his death, and how dreadful that day is. Even the days preceding his final day are enough to make him tremble and banish the *yetser ha'rah* from its allures. And how much more so all that awaits him after that dreadful day.	שאת עצמו אינו מבין, לא בלבד איך ימשך אחר יצרו לעשות דברים המותריים למלא את תאותו אינו מבין, רק גם את דברים ההכרחיים לו, איך יעשה אותם בכדי למלא את תאותו לא ידע, כיון שיותר בטוח הוא שימות [אם ח״ו לא יהי׳ הקץ בימיו] מאשר בטוח שרואה הוא את השמש הלוהטת נגד עיניו. יזכיר לו את יום המיתה ומה איום יום ההוא, גם ימים הקרובים הקודמים ליום ההוא חרדים הם דיים להבעית בהם את היצר הרע ואת הנמשך אחריו, ומכל שכן מה שאחר יום הנורא ההוא.
He has become ill several times, but always after a few days he recovered, thank God. But now the illness seems to linger on day after day, and it is difficult to be rid of it. "It is really not such a serious illness," he reassures himself, indeed, deceives himself, but deep down he feels as if he is stuck in a swamp, and no sooner has he freed one leg from the mud that the other leg is thoroughly stuck. Two days ago he felt better (even the doctor said he was getting better) and he was sure that by today he would be getting out of bed. But today the pains returned and were worse than ever before. For the past two nights he could hardly sleep from the pain, turning his house upside down so that day was not day and night was not night. His family was sleeping in the day after being up with him all night. This one could hardly drag his feet after standing by him all night, rubbing the place where his pain would hurt him, turning him from this side to the other. His heart already knew the bitterness of his soul, for deep inside he could feel that the end was near and he was thoroughly frightened by this feeling. Didn't he know that he would not live forever? But now that his heart told him that the end was coming and he would soon be going, his whole body writhed from the realization. There is a great difference	הנה זה כמה פעמים כבר חלה, אבל לאחר יום או איזה ימים ב״ה נתרפא, ועתה אינו יודע מה זאת שנמשכת והולכת מחלתו וקשה לו לצאת ממנה. הן לא ח״ו כ״כ קשה היא מחלתו, מרמה ומרגיע האיש את עצמו, אבל כאילו בבצה הוא שקוע, שכל שדומה לו שכבר הוציא רגלו אחת ממנה רגלו השני׳ שוב שוקעת בה. שלשום כבר הוטב לו, הרופא אמר כי הוטב לו וגם הוא הרגיש עצמו כל כך טוב עד שהי׳ בטוח שהיום כבר יעזוב את מטתו, והנה נתדבקו בו שוב חדשות, ויסוריו עוד נתגדלו. זה שני לילות אשר מגודל יסוריו תדד שנתו ממנו, וכבר כל ביתו נתבלבל, היום לא יום והלילה לא לילה הוא, זה מבני ביתו מתנמנם ביום כיון שהי׳ נעור עמו בלילה, וזה בקושי גורר את רגליו העיפות מפני שזמן רב עומד עליהן למען לו במקום שתקפוהו יסוריו, ולסבב אותו מצד זה לצד זה. לבו כבר יודע את מרת נפשו ובקרבו כבר באה איזו הרגשה כי בא קצו וכולו נבעת מן הרגשה זו. הלא תמיד ידע כי לא לעולם יחי׳, ומ״מ עתה כשלבו אומר לו שכבר הולך הוא וכבר בא הקץ, כל גופו מפרכס. מה רב הוא המרחק בין הידיעה מן המיתה לבין המיתה בעצמה. גם עתה הוא מנסה להפיג את פחד

between knowing of the eventuality of death and actually dying. Even now he tries to assuage his fears and subdue his morose thoughts, even banish them completely, telling himself, “I’m just nervous.” But his situation is going from bad to worse, and his pains are increasing to the point where they are nearly impossible to bear.	מחשבתו זו, אף לגרשה כולה, לאמור רק עצבנות [נערוואעאיש] היא, אבל מצבו הולך ורע ויסוריו קשים עד בלתי נשוא.
He had suffered in the past. But he always seemed to understand the nature of his suffering, for even pain and suffering is something that needs to be understood and measured in the mind, “this is painful but not as painful as that,” and the like. But now, he can’t seem to grasp and his mind can’t seem to fathom it. He didn’t know such pains existed in the world, and he just can’t seem to take it. After a particularly bad night he feels as if the pain has separated his bones and cut his limbs into pieces. Death and the grave wear the body away into dust, and now in his life he is actually feeling the beginning of this process. It seems as if heaven is sending the weapon of destruction to begin separating his body and wearing it away, and the grave will finish the job.	כבר עברו עליו יסורים שונים בשנות חייו אבל יסורים שה׳ משיג אותם, כי גם את היסורים צריכים להשיג ולמדוד אותם במחשבה, יסורים כאלו או יסורים גדולים כגון אלו, ואת היסורים שיש לו עתה אינו יכול לתפוס ולא להכיל במחשבתו, ובכלל לא ידע כי יסורים כל כך קשים ומרים נמצאים בעולם, אי אפשר לסובלם. אחר לילה קשה ומר כזה מרגיש הוא כבר שיסוריו פרכו את גופו, ואת אבריו פרקו. המיתה והקבר מבלים את הגוף ומכלים אותו, ועתה נוכח הוא לדעת שהכליון הזה עוד בחייו ביסורי האיש מתחיל, זאת אומרת שמן השמים כבר שלחו את כלי הזעם לפרק את גופו ולכלותו ובקבר יסיימו.
His sons, daughters, and his wife all console him, “its nothing, you will soon be better. You’ll soon be getting out of bed.” This only causes him greater dismay. He thinks, “how happy I would be if it were only so! Oy, how good and sweet it would be! If I could only hope to be together with you, it would be my greatest joy, my sweet ones. But the days are coming closer when I will finally be torn away from you and lowered into the grave. The worms will be my friends. The worms and I will enjoy endless days together, celebrating Shabbos and Holidays together only with them. Yes, the soul goes up to heaven, but isn’t the body also worth something? A person’s body is worth something to him, after all, he work most of his years for it. Even the Torah esteems the value of the body according to the mitzvos that it fulfills. Of the resurrection of the dead, the Zohar tells us that it is this very body that we have in this	בניו בנותיו ואשתו מרגיעים אותו, אין דבר, אין דבר, עוד תבריא, עוד תקום ממטתך. והדבר הזה עוד מוסיף להדאיג אותו, חושב הוא, ומה מאושר הייתי אם באמת כן הי׳, אוי מה טוב ומה מתוק הי׳, לו היתה לי עוד תקוה להיות עמכם. מה מתוקה התחברותכם עמדי, נעימי, אבל לא יארכו הימים ואקרע מכם אל הקבר, והרמה והתולעה הם יהיו חברי, עמהם אבלה ימים ולילות עד אין קץ, שבתות וימים טובים רק בהם אבלה. הן הנשמה עולה השמימה אבל הלא גם להגוף יש ערך, להאדם יש ערך לגופו ורוב שנותיו עליו עובד, ואף התורה העריכה את הגוף, בעולם הזה כמעט כל המצוות בו מקיימים, ואף לתחית המתים איתא בזוה״ק [פ׳ חיי ק״ל ע״ב, וקל״א ע״א] שממש גוף הזה יקום, ועתה איך אשאר בגופו, בבור חשוך ובאדמה

world that will be resurrected. And now, how will my body remain? In a dark pit and in moist earth.” He contemplates his hand, “what will become of this? Rotten flesh, a few bones, and no more.” And furthermore, he thinks about his wife and children. What kind of a state will they be in after he dies? Their sorrow breaks his heart, and he cries over them.	רטובה. והוא מסתכל על ידו ומתבונן בה, ומזו מה יעשה, חתיכת רקבות ועצמות ולא יותר. והם, אשתו בניו ובנותיו איפה ישארו, צרתם נגעה אל לבו ומר לו מאוד, אף בוכה עליהם.
His friends come to visit him, and they calm him down. They bless him with wellbeing, and offer encouraging words. It could be that the first few times he finds strength in their words, but during the course of his illness when his pain is greater and his dark musings disturb him, and he thinks, “It would be so pleasant if I could be together with you, my friends. How bitter it is that I lie here isolated, separated from you, alone in a dark pit. It would be such a holy joy to be with you, all together, hearing the music you play and the songs you sing to God. What a nightmare it is to be lying here, listening to the jiggering of the bugs and the rustling the vermin under and around my bed. If only I knew, my sons. If only I had hope, my friends, that at least on Shabbos and Holidays I could allow my soul to fly to you and join in you pure celebrations, then I would already be happy. Then I would wrap myself in your Torah teachings and in your prayers, I would hold on to your belts, and dance with you in the circle dance of the Chassidim, and in this way ascend in Hashem’s own *simchah* that is among you. But who knows if I will be worthy of this. Who knows if, regardless of my current state, I will be granted permission to at least watch your *simchah* from afar, to watch you, and to see the splendor of your holy joy at these times. Who knows! Who knows! Would that at least you would remember me as I want to remember you - as much as I will be allowed to remember you. But what do we know! Maybe even this will not be possible, because, “there is no remembrance of former things.” How hard it is to leave you. How difficult it is to tear myself away from you.	גם מאהביו באים אליו לבקרו וגם הם מרגיעים אותו, מברכים ומחזקים אותו. מתחילה אפשר דבריהם מחזקים אותו, אבל כשיסוריו מוסיפים להתגבר עליו שוב מחשבתו מוספת להעיק לו, מה נעים הי׳ לי להיות עמכם בני וחברי, ומה מאוד מר לי להבדל ולהתרחק מכם אל בור חשוך ולחשוך שם יחידי. מה יקר וקדוש הי׳ לי להיות עמכם ולשמוע את נגינתכם ואת שירתכם לד׳, ומה קשה ומר יהי׳ לי לשכב ולשמוע את קרקורי השרצים ואת זמזומי התולעים אשר תחתי וסביבותי יתרחשו. לו ידעתי, בני, לו היתה לי תקוה, ידידי, שעל כל פנים בשבתות וימים טובים ירשו לנפשי לעוף אליכם להתחבר בהתחברותכם הטהורה כבר שמחתי, כי אז בתורתכם ובתפילתכם הקדושה הייתי מתעטף, ובחגורותיכם הייתי אוחז, לרקוד עמכם את מחול החסידים ולעלות אז בשמחת ד׳ אשר עמכם. אבל מי יודע אם אזכה לזה, מי יודע. האם רשות ינתן לי על כל פנים מרחוק, או כמבין התנור לכיריים, להביט עליכם ועל פני תפארת קדושתכם בשעה זו, מי יודע מי יודע. מי יתן שעל כל פנים תזכרו אותי כמו שרוצה אני לזכור אתכם, עד כמה שיהי׳ לי רשות לזכור, אבל גם זאת מי יודע, כי אין זיכרון לראשונים. מה קשה לי להיפרד ומה קשה לי להיקרע מכם.

He takes account of his life. He thinks, “What will He do with my soul in the world to come?” In his younger, stronger days, when his *yester ha’rah* would entice him, he would also make such accounts and evaluate whether or not his behavior was moral. Then, if he would remember something he did that was improper, he would glaze over it, rationalize it or reinterpret it in a way that it did not seem so bad, and in this way avoid being ashamed of himself. But it is not this way now. Now he is so close to death, and at such a time he has neither a *yetser ha’rah* nor wayward desire. Now he is completely honest in reckoning his actions. He sees the sins and the blemishes. All told, he whiled away his life in the pursuit of vanity and nonsense. Either he indulged his desires with eating, drinking or similar pleasures, or he worked like a dog in order to earn money spent on the fulfillment of these desires, or just for the sake of being wealthy, or just for the sake of gaining honor. And even if he would learn, pray, or do mitzvos - more or less - and other people who saw him doing these holy actions were under the impression that they were earnest, it was really only he alone who knew. He knows his thoughts and intentions, and he alone knows if the motivation for his actions were pure and for the sake of heaven, or if they were only in order to make himself look admirable to others. Nonetheless, it could be that throughout his whole life, only a small portion of his Torah study and *avodas Hashem* was actually for the sake of heaven, and thus pure in intention. It is fair to say that when he learned Torah, he truly directed his mind to understanding what was being said, but of his prayers, “*shomu Shamayim*!” Let the heavenly court make a reckoning and see how many times he mumbled his prayers even unaware of what was coming out of his mouth. And now, going up before God and the heavenly court, he and we would like to know what kind of expression will be on his face when he stands before the King! Everything is know and revealed before God. And this man knows that so many times he stood before God, speaking directly to the Almighty, while all the while his thoughts	ובמחשבתו מתחיל הוא לעשות חשבון הנפש, מי יודע מה יעשה בכלל בנפשו. בשעה שהי׳ גופו חזק ויצרו הי׳ מגרה אותו, אז גם כשהתחיל לפשפש במעשיו הי׳ היצה״ר מסמא את עיניו שלא יראה את נגעיו, ואם ראה איזה פגם בקרבו החליק אותו כדי שלא יראה כ״כ נמוך ורע בעיניו. לא כן עתה כבר נוטה הוא למות ר״ל ואין לו לא יצר ולא תאוה, עתה רואה הוא את הכל כמו שהוא, עבירות פגמים, ובכלל ימיו ושנותיו בשטותים והבלים עברו, או שאכל ושתה ועשה שאר דברי תאוה בהם, או שנשא ונתן כדי שיוכל לאכול ולשתות ולמלא את תאותיו או את הונו וכבודו. ואפילו אם למד התפלל ועשה מצוות בזמן מן הזמנים, האנשים זולתו אשר ראוהו אז, חשבו כי הכול באמת והכל בצדק, אבל הוא בעצמו הלא מכיר הוא את מחשבתו וכונתו אם לשם שמים הי׳ עושה או להתפאר. בכל אופן אפשר רק קומץ קטן מן כל תורתו ועבודתו שהיא לשם שמים יש לו מכל ימיו ושנותיו. והנה התורה כשלמד על כל פנים כוון את דעתו לדעת מהו לומד אבל התפילה שומו שמים, כמה תפילות עברו עליו שלא ידע אפילו הוא הוא אומר. עולה הוא עתה לפני ד׳ ולפני בית דין של מעלה ובהאיך אנפין יקים קדם מלכא [באיזה פנים יעמוד לפני המלך] כי הכל גלוי וידוע לפניו ית׳ וראה שכמה פעמים בתפילה עמד הוא לפני ד׳ ודיבר אליו בלשון נוכח, ובמחשבתו חשב שטותים והבלים כל שטות נמוך מחבירו. ואת מדותיו האם תיקן, ולשון הרע רכילות קנאה תאוה כבוד וכו׳.

where screening foolishness and vanity cruder than his fellow's. Has he improved his behavior? Has he tackled his *lashon ha'rah*, his jealousy, lusts, his desires for honor?	
What has he done with himself and with the years he was given on earth? What has he done to the sum total of his being and the state of his soul in all of his experiences of delight and joy all the days of his life? Now nothing remains for him aside from feelings of despising the damage and loathing the one who made the decisions. Sometimes it happens that he is quite conscious of his behavior, and he sees himself in his mind's eye involved in one of the ways in which he would derive pleasure. He sees himself steeped in and consumed by the desire until it has taken over his very being. And in this worldly, physical vision, he does not see himself. He does not see the world. He sees but only the desire. And if there is any time that he remembers that there is a Master of the world who is scrutinizing him, it is at that time.	מה עשה מן עצמותו ומן שנות חייו. מכל תענוגיו ושמחותיו שהי׳ נהנה בכל המון ימיו ושעותיו, מאומה לא נשאר לו עתה, זולתי מאוס וגועל נפשו. ויש שאחד מדרכי חייו מוצג לפני עיניו, ורואה את עצמו בדמיונו בשעה שהי׳ עוסק באחת מתאותיו, טרוד ומשוקע בה עד למעלה מראש, לא את עצמו ראה בשעה מגושמת הזאת, ולא את העולם, זולתי התאוה, והאם כי יש אדון עולם המביט עליו זכר אז.
How bitter are the pangs of death! How difficult it is to suffer them when one is steeped in feelings of scorn and loathing for one's entire life's conduct! He wants to curse the very day he was born into the horrible and painful life that is his own.	הוי מה מרים הם יסורי מות, ומה מאוד קשה לסבלם כשעוד מהולים בחרפה ומיאוס מעצמו ומכל חייו. רוצה הוא לקלל את יום הולדו לחיים מגועלים ויסורים מרים כאלו.
What has he done with the years of his life? He now asks himself, "what could I have done with my years?" How fortunate he would be if he had led every day of his life according to the Torah, in purity and piety. At the very least he would have learned to conduct himself in the proper way. That is to say, at the very least he would have eaten, drank, even conducted his business, with the express intention that it was all only in order to allow him to serve God. Even if he did not reach the level where all of his actions were completely dedicated to the service of God, at least he would have kept that goal in mind. If he could do it again, at the very least he would keep the consciousness of this yearning for closeness to God, His *kedushah*, and His Torah before him at all times. If only he could go back in	מה עשה מן שנות חייו, ומה הי׳ יכול לעשות מהם, מה מאושר הי׳ אם הי׳ מתנהג בכל דבר בדרך התורה, הטהרה והחסידות. את מדותיו על כל פנים הי׳ עובד לתקנן, תכלית כל אכילתו שתיתו וכו׳ אף מסחרו הי׳ רק לשם ד׳ שיוכל לעבדו, ואפילו אם עוד לא היו מתוקנים שיהיו בלתי לד׳ לבדו עכ״פ הי׳ עובד בעצמו שיעשה הכל לשם ד׳, ותמיד תשוקתו זו היתה נגד עיניו איך להתקרב אל הקב״ה ואל קדושתו ואל תורתו, ובכל פעם הי׳ מסתכל בקרבו וראה כל פגם ונגע והשתדל לתקנם. ואז אף אם בכל אלה מי יזכה לפניו בדין מ״מ הי׳ יודע שאחר שיקבל עונשו בגיהנום ישוב אליו ית׳ לצרור בצרור החיים את נשמתו. משא״כ עתה האם יש עוד להסתפק לו בדינו במרום איך יצא,

time, he would always look deep inside himself, and see clearly every defect of his character, every blemish of his soul, and work with all of his strength to fix them and become whole. And even though it is a nearly impossible task to fix everything that has been mentioned, and no one, not even the greatest Tsaddik can stand before the heavenly court in total innocence, still, he would have known that he would be punished in Gehinom for those infractions, and after paying his debt, the Blessed One would return to him and bind his soul in the source of Life. Yet now surely he would not be so fortunate. Even if he had something in his defense that could aid in his acquittal on high, still, since he feels his own guilt and negligence so strongly, how could he even think about being released from doing hard time in hell? He shudders at the thought.	כשגם בעיני עצמו כך הוא נראה, ורעדה תאחזהו מגועל נפש על עצמו.
Who knows what will be done with him, and who knows whether or not God will cast him away from before the Divine presence? What can he do? He wants to tear his very flesh from his bones, but it seems that there is no advice in the world that he could follow in order to get out of this mess. He sits and cries, thoroughly regretting his ways. And yet, he is actually ashamed to “do Teshuvah,” because the main point of Teshuvah is refraining from acting upon, if not eradicating, one’s destructive desires. Admitting one’s wrongs, even temporarily refraining from sin, and then falling off the wagon and sinning again is not true Teshuvah. So if he still has the inclination, the only way to do complete Teshuvah would be if he had time to live, and in the span of that time, refrain from sinning.	מי יודע מה יעשה בו, ומי יודע אם ח״ו לא ישליכוהו ד׳ מלפניו. מה לו עתה לעשות, רוצה הוא לקרוע את בשרו מעליו אבל חבל אין עצה עתה, בוכה הוא ושב בתשובה, אבל בעצמו מתבייש לשוב, כי עיקרה של תשובה היא שמהיום יעצור את תאותו ולא ישוב ויחטא, והאם עוד יצר יש לו והאם עוד יחי׳ שיבטיח שלא יוסיף לחטוא.
Sooner or later he has a heart attack, and his house is thrown in a tumult. Doctors are summoned and he is administered endless muscular and intravenous injections. He is still acutely aware of the great sadness felt by his family members. His wife cries that she has nothing left to live for. His son prays with tears in his eyes, “Ribono Shel Olam, Master of all the Worlds! As long as his heart still beats, be merciful and give me the greatest gift of all. Give us back my dear father, for he is more	בין כך ובין כך והנה השיג התקפת [נאסאד] הלב, ורעש נעשה בביתו, מביאים רופאים ועושים לו זריקות בלי מספר תחת העור ובהגידים. והוא עודו מבין ורואה בצער ביתו. אשתו זועקת שיותר אין לה מה לחיות. בנו בוכה וצועק, רבש״ע כל עוד גיד אחד דופק רחם נא ותן לי מתנה יקרה זו את אבי היקר לנו מכל חיינו. ומבנותיו סתם צעקה מתפרצת כאילו עומדות הן להתפקע כלן. והוא שוכב כאבן דומם, הרופא מרים

precious to us than life itself!” Several times a day his daughters burst into sobbing as if they are about to break into pieces. He lays there like a stone as the doctor raises his arm and the attendant raises his leg. As far as he is concerned, it is as if he is no longer in possession of an arm or a leg. His heart contracts and offers feeble beats as if the angel of death were sitting on it, pushing it towards the grave where he will do with him … whatever it is that he does. The man lets out heavy, nasal moans, his heart and lungs pushed to their maximum strength just in order to keep him alive. You would think that this kind groan would be the sound of someone chopping down trees! Then he feels a little better, and quickly he offers his family a little joy with this information signaled through a painful smile. But still, there is neither wisdom, nor advice, nor understanding with these ways of Hashem Tsevakos, the Lord of Hosts. We all do whatever we can with medical treatments, but when the time comes, a man must expire.	את ידו והעוזר את רגלו, והוא כאילו לא ידו ולא רגלו היו, והלב מתכווץ ודוחק כאילו מלאך המות כלו הניח את עצמו עליו מכבידו דוחקו ודוחפו עד לקבר ושם יעשה עמו מה שיעשה. וגונח הוא גניחות כבדות ונחרות, ומה קשה עבודתו אז בלבו וריאתו, מקצץ ארזים וקוצץ אילנות [בר״ר פרשה ו׳]. עוד הוטב לו מעט וממהר הוא לבשר ולשמח את בני ביתו ברמז וקריצת שפתים כי הוטב לו מעט, אבל אין חכמה אין עצה ואין תבונה נגד ד׳ צבאות, השתדלו ברופאים שונים ובתרופות שונות וכשהגיעה השעה מוכרח הוא לפטר.
Come and see the words of the holy Zohar, describing the lot of man in such a wretched condition. This is what it says: At a time when a man is about to die, the King’s messenger comes down from heaven and stands at his feet, a sharp sword brandished in his hand. The man raises his eyes and sees a fire burning round the walls of his house. He then sees the angel, his head an orb of a million eyes, his garment an inferno of fire burning before him. Three bitter drops hang from his sword. When the man sees him, his body and soul are overturned in shock. His heart is also filled with dread, much as the leader of a country facing destruction. His spirit spreads throughout the limbs of his entire body, taking leave of every limb, like a man who goes and says goodbye to his friend before leaving on a journey. Then the man cries out, “Oy, what have I done!?” But his Teshuvah is of no avail now. If only he had “prepared the remedy before the illness,” and mended his ways in the past, then he might have lived longer and not have been summoned to the afterworld at this time. The man is terrified,	וראה נא את דברי הזוה״ק מה עובר אז על האדם האומלל. [פ׳ נשא קכ״ו ע״ב] וז״ל הקדוש, וסנטירא דמלכא נחית וקאים קמי׳ לרגלוי וחד סייפא שננא בידי׳, זקיף ב״נ עינוי וחמי כתלי ביתא דמתלהטין באשא וכו׳ אדהכי חמי לי׳ [למלאך המות] כולי׳ מלי׳ עינין, לבושי׳ אשא דלהיט קמי׳ דבר נש וכו׳ תלת טפין בחרבי׳ וכו׳ כיון דחמי לי׳ אזדעזע כל גופי׳ ורוחי׳, ולבי׳ לא שכיך בגין דאיהו מלכא דכל גופא, ורוחא דילי׳ אזלא בכל שייפי גופא ואשתאיל מנייהו כבר נש דאשתאיל מחברי׳ למהך באתר אחרא, כדין הוא אומר ווי על מה דעבד, ולא מהנייא לי׳ אלא אי אקדים אסוותא דתשובה עד לא מטא ההוא שעתא, דחיל ההוא בר נש ובעי לאתטמרא ולא יכיל, כיון דחמי דלא יכיל, הוא פתח עיניו ואית לי׳ לאסתכלא בי׳ ואסתכל בי׳ בעינין פקיחין וכדין הוא מסר גרמי׳ ונפשי׳, וההוא שעתא הוא עידן דדינא רבא דב״נ אתדן בי׳ בהאי עלמא. וכדין רוחא אזלא בכל שייפי גופא ואשתאיל מינייהו ושאט בכל שייפין ואזדעזעא לכל

closes his eyes tight, and wishes that he could hide himself. But he can't. Knowing that there is no alternative, he opens his eyes and is forced to look at the terrible reality facing him. In this way he gives over his body and soul. This is the supreme moment of man's judgment in this world. In this way, his spirit travels throughout all the limbs of his body, taking leave of them, sailing through all of his sinews, causing an upheaval in every muscle, vein, nerve, and bone. When his spirit reaches each limb, saying goodbye, it sweats and the spirit departs from it. The limb dies at once, and so the spirit makes its rounds, one by one. When the spirit is ready to make its final exit from the body, the Shechinah then stands upon him, and the spirit departs from his body at once. Fortunate is the man who acted in a way as to invite the Shechinah to cleave to him in his lifetime, and woe to the wicked who pushed it away. How many courts of law in heaven must man pass through when he leaves the world? In one session is held when the soul leaves the body. In one session, the court reviews before him all of his words and actions. A court holds session when he descends into the grave. A court holds session while he is in the grave. One session takes place when the worms eat his corpse. One session takes place in Gehinom. And one session takes place when his spirit roams the earth and does not find its place until he has completed his actions. All in all, he is judged seven times. Therefore, it is crucial for man to fear his Master, reforming and refining his actions each and every day his still has in this world. [...]	סטרין, וכל שייפי גופא כלהו מזדעזעין. כד מטא רוחא לכל שייפא ושייפא ואשתאיל מני׳, נפל זיעא על ההוא שייפא ורוחא אסתליק מני׳ ומיד מית ההוא שייפא וכן בכלהו. כיון דמטי רוחא למיפק דהא אשתאיל מכל גופא כדין שכינתא קיימא עלי׳ ומיד פרחא מן גופא. זכאה חולקי׳ דמאן דאתדבק בה, ווי לאינון חייביא דרחקין מנה ולא מתדבקין בה, וכמה בי דינא אעבר בר נש כד נפיק מהאי עלמא וכו׳ ודאי שבעה עדנין יחלפון עלוי וכו׳. בגין כך בעי בר נש כד איהו אשתכח בהאי עלמא לדחלא מן מארי׳ ולאסתכלא בכל יומא ויומא בעובדו, וייתיב מינייהו קמי׳ מארי׳. [...]
There are times when your heart is so heavy and your spirit is so carried away with the fire of the *yetser ha'rah* that it is indeed extremely difficult to envision all that has been written about the day of one's demise in order to break its hold. Sometimes a man does not want to think about himself and envision unpleasant matters. He only wants to think about what is enjoyable and comforting. He hides his eyes from the disturbing consequences of his actions, even if it is a foregone conclusion that given	ואם יש שעה שלבך כ״כ כבד ורוחך כ״כ התנשא באש היצר הרע עד שקשה לך לצייר את הנ״ל לרכך אותך ואת יצרך. כי ישנן עתים שאין האיש רוצה לחשוב על עצמו ולצייר לו כל דבר לא נעים לו, רק את הטוב לו והשמח רואה, ואת הלא טוב אף שברי שלא ימנע ממנו לאחר אריכות ימיו ושנותיו, מ״מעלים עינו מהם. הסתכל נא בקרבך ותראה שיש שגם אחר ארוחת הצהרים פשוטה שערבה לך, לבך מתקשה

time such consequences will catch up with him. Please, look into yourself. Even after a good, simple, tasty lunch, you most likely can only think of pleasing things, but not anything difficult that would upset your spirit. I already told you, my dear Avreich, don't be ashamed to admit things to me, for after all, I cannot see you. Look and you will see that these dead globs of food that you bite and chew with the greatest of desire can have the power to rule over your wisdom, your thoughts, and even your *avodat Hashem*.	מלחשוב דברים בלתי משמחים אותך ולא את המדכאים את הרוח. כבר בקשתיך אברך שלא תתבייש ממני להודות, כי אינני רואה אותך. הסתכל ותראה שהמאכלים גושים המתים הללו אשר אתה נושך ולועס אותם כאות נפשך, יש אשר ישלטו עליך על חכמתך ועל מחשבתך אף על עבודתך.
But please be aware, young man, young Avreich Chassid, that we did not come here to depress you, God forbid. Our purpose is not to depress you, but to the contrary, it is to help you to guard yourself from becoming depressed. We have already quoted many holy *sefarim* that tell us how sadness is very far from the service of God. It pushes people away from the ability to serve and connect to *kedushah*. When the Gemara tells us, "remember the day of your death," its only intention is to crush the spirit of the *yetser ha'rah* and call the *yetser tov*, the good inclination, to fight fiercely for dominance and victory, but certainly not in order to make you depressed.	אבל אין דבר, מקוים אנו שגם לנו בני דור הנמוך הזה דור של בחי׳ עקבים עקבתא דמשיחא וסוף הדורות ימציא ד׳ אופנים איך נשלוט אנו בנו לקרבנו אליו ית׳. ובשעה שנמצא אתה בעת של כבדות הלב כזאת, עכ״פ צייר לפניך את מי מקרוביך או מאוהביך שהלך לעולמו, את תוארו אז כשהי׳ עמך, דיבר, והשתעשע עמך, כמוך עתה, ואת תוארו עתה בקבר, שחור, קרוע בשר, ועצמות גלוים וכו׳. אתה נמצא בביתך המרווח יושב עומד ומדבר כפי רצונך ועוד רוחך מתנשא עתה בך, והוא קרובך ואוהבך זה, באדמה צרה חשכה ורטובה ומי יודע אם תולעים לא קננו להם קן בפיו או בגרונו, שתקות אנוש רמה. אבל דע נא בחור ואברך חסיד שלא להעציב אותך ח״ו באנו, אנחנו אינם רוצים להעציבך וגם אתה השמר לבלי העצב, כי כבר הבאנו לך לעיל את דברי ספה״ק איך העצבות רחוקה ומרחקת מן העבודה ומן השראת הקדושה, ורק לדכא את רוח היצר הרע ולהרגיז את היצר הטוב עליו אמרה הגמרא יזכיר לו יום המיתה ולא שיבא לעצבות.